

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku J.P.
przy uczestnictwie D.J.
o dział spadku, podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 listopada 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 27 października 2016 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J.P. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 października 2016 r., którym Sąd ten zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w W. m.in. w ten sposób, że w punkcie V zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki D.J. kwotę 907.477,83 zł w miejsce kwoty 1 104 893,58 zł, oddalił apelację wnioskodawczyni w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w wyniku podziału majątku i zniesienia współwłasności, wnioskodawczyni należna jest kwota 1 917.555,53 zł, a uczestniczce 1 880 920,53 zł. Jednocześnie uwzględnił, że przy wnioskodawczyni pozostaje nieruchomość przy ulicy N. o wartości 300.000 zł wraz z wyposażeniem o wartości 73.270 zł, gotówka w kwocie 3.000 zł, oraz środki pieniężne, które wypłaciła w kwocie 1 449 680,62 zł i 270.000 zł. Łącznie jest to suma 2 095 950,62 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego, sumę tę należy jeszcze powiększyć o kwotę 52 596,50 zł, jaką dnia 9 czerwca 2011 r. uczestniczka przesłała na rzecz wnioskodawczyni. Nie można też pominąć, że ze środków pieniężnych zgromadzonych przez R.J. pozyskała ona tytułem potrącenia z zachowku należnego E. K. kwotę 676.486,24 zł.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że nie stanowią w tym zakresie przeszkody wyjaśnienia uczestniczki dotyczące tej kwestii złożone dnia 20 maja 2015 r., przed wydaniem przez Sąd Apelacyjny w (...) rozstrzygnięcia w sprawie z powództwa córki uczestniczki i zmarłego spadkodawcy przeciwko J.P. (spadkobierczyni testamentowej) o zachówek, w którym rozliczona została kwota pobrana przez uprawnioną do zachowku ze spadku (676 486,24 zł) i odpowiadała ówczesnemu stanowi wiedzy uczestniczki. W międzyczasie pełnomocnik wnioskodawczyni zmienił stanowisko procesowe (pismo procesowe k. 469-474, oświadczenie na rozprawie w dniu 9.09.2015 r. k. 478), a strony składały tego dnia wyłącznie zeznania na okoliczność darowizn, które miały uszczuplić majątek wspólny. W ocenie Sądu Apelacyjnego, należy w związku z tym powiększyć aktywa będące w gestii wnioskodawczyni o rozliczoną w postępowaniu o zachówek kwotę 676 486,24 zł, co daje łącznie sumę 2 825 033,36 zł. Po tej zmianie należna na rzecz uczestniczki dopłata to kwota 907 477,92 zł, stanowiąca różnicę między kwotą 2 825 033,36 zł, a kwotą 1 917 555,53 zł.

Wnioskodawczyni zaskarżyła postanowienie Sądu drugiej instancji w pkt I ust. 4 oraz pkt II i pkt IV. Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 514 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 520 § 1 k.p.c., art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 618 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c., art. 328 k.p.c. z zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 520 § 3 k.p.c. Na tej podstawie wносиła

o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi uczestniczka wносиła o odrzucenie skargi kasacyjnej albo odmowę przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi wystąpieniem przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Zdaniem skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które ujęła w formie pytania: „czy roszczenie odszkodowawcze uczestniczki o zapłatę odszkodowania od wnioskodawczynie z tytułu szkody w postaci darowizn dokonanych w przeszłości z majątku dorobkowego przez poprzednika prawnego wnioskodawczynie mieści się w zamkniętym katalogu spraw objętych zakresem art. 618 § 1 k.p.c. czy też się w tym katalogu nie mieści”.

Powołanie przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagało przedstawienia dostrzeżonego zagadnienia prawnego z powołaniem konkretnych przepisów prawa, wykazania, że jest ono istotne, nowe, poważne i dotąd nierozwiązane w orzecznictwie sądowym, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko

dla rozstrzygnięcia sprawy skarżącej, ale także innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. niepubl.; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, niepubl.).

Przedstawione przez skarżącego pytanie pozbawione jest cech zezwalających na uznanie, że zawiera zagadnienie prawne istotne, nowe i mające abstrakcyjny charakter, w przyjętym rozumieniu. Ponadto nie odnosi się do kwestii podlegających rozpoznaniu w postępowaniu kasacyjnym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że sporem w rozumieniu art. 618 § 1 k.p.c. jest każdy spór, którego rozstrzygnięcie może przesądzić, że przysługujący uczestnikowi udział ma inną wysokość niż deklarowana (por. np. uchwała SN z dnia 19 grudnia 1986 r., III CZP 92/86, OSNCP 1988, nr 1, poz. 9; uchwała SN z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 114/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 102; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 r., II CZ 28/13, nie publ.). Wskazać też wypada, że zarzuty skarżącej, z którymi wiąże się dostrzeżone przez nią zagadnienie prawne, odnoszą się wyłącznie do zakresu obciążenia jej kosztami postępowania, a to zagadnienie nie może być przedmiotem postępowania kasacyjnego, lecz jedynie postępowania zażaleniowego tzw. poziomego, tj. odbywającego się przed sądem drugiej instancji (art. 394² § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Skarżąca wskazała również na oczywistą zasadność skargi w związku z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. polegającym na „uznaniu treści jednoznacznych stanowczych i nieodwoalnych zeznań złożonych przez uczestniczkę D.J. w dniu 20.05.2015 r. przed Sądem Rejonowym w W. (...) wyłącznie za rodzaj stanowiska negocjacyjnego lub rodzaj oświadczenia procesowego, którego treść może być korygowana w późniejszym okresie przez pełnomocnika strony w stanowisku procesowym, a nie, jak stanowi art. 299 k.p.c., dowód na którego treść nie mogą wpływać późniejsze oświadczenia osób trzecich w tym pełnomocnika strony”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną

postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do wykazania tych wadliwości. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby badania szczegółów czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia.

O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Lex nr 1232793). Mimo bowiem nawet oczywistego naruszenia prawa, wyrok może być prawidłowy (postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2011 r., V CSK 113/11, nie publ.). Przy tym oczywista zasadność skargi dotyczyć musi zakresu objętego kontrolą kasacyjną, nie zaś spod takiej kontroli wyłączonego.

Skarżąca nie wykazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. Powołane przez nią zarzuty zmierzające do zakwestionowania dokonanych w toku instancji ustaleń faktycznych i oceny dowodów nie mogą odnieść skutku w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ ustawodawca wyłączył je z zakresu badania w tym postępowaniu (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek uczestniczki zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7, § 5 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 15 i 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

jw